

*Əlibala
RƏHİMOV,
publisist,
"Qızıl qələm"
müükafatı
laureati*

Bünövrə daşı

(hekayə)

maq. 3.Əbədi olmaq. 4.Tək olmaq. 5.Sonradan olan şeylərdən heç birinə bənzəməmək. 6.Özlüyündə var olmaq. 7. Diri olmaq. 8.Eşitmək. 9.Görmək. 10. İstəmək. 11. Qüdretli, güclü olmaq. 12. Danışmaq. 13. Yaratmaq.

O gün geriye dönməzdən əvvəl, astaca, təkklikdə Meşəli camaatın məramını Muxtar kişi çatdırı mollaya. Molla Qasimın qara qaşları çatıldı, əlini saqqalına gəzdirdi və bir az nə fikirleşdi dinmedi, sonra dedi:

-Özgə vaxt gələrsiz, söhbətəşərik, bu iş həm məqbuldudur, həm də sənin-mənim düşündüyüm kimi deyildir. Bilsən ki, məscid Allahın evidir, ora pak, müqəddəs, hər bir müsəlmanın ibadət elədiyi yerdir. Onun ətrafında mal-heyvan, toyuq-cücə saxlamaq olmaz. Daşından, divarından həyət-bacasından xoş ətirli iy gələ gərek. Darixma, qabaqdan yaz gəlir, havalar istiləşir. Qoy mən kitablar baxım, görek məscid hansı qaydada tikilməlidir. Sonra təşrif buyurarsınız.

Meşəlide özgə ab-hava var idi. Hami kəndin başılığını Muxtar kişinin məscid tikdirmək təşəbbüsünü hədsiz razılıqla qarşılıyır. Böyükler bir yana, uşaqlar belə sevinirdi: kəndimizin məscidi olacaq, ay can, ay can... Bəs harda, necə inşa olunacaq Allahın evi? Burada hərə ağılina gələn bir fikir söyləyirdi və yenə Muxtar kişinin sözü keçərli oldu: Kəndin qabağında, açıq yerdə, amma hansı formada? Bu haqda gərək Molla Qasımı dəvət eləyək, onun sözünü eşidək, oxumuş adamdı, mömün bəndədi. Molla mənə deyib, qoy kitablara baxım, görüsəcəyəm, tikintiyə başlayarkən mütləqdi ki, onu buraya getirək. Qoy yol göstərsin bize.

Mollanın evində isə vənövsədi. Adam içində, yas mərasimlərində bəlaqətə hədisi-hədise uc-ucə calamağına baxma, evdə sözü keçərli, zabitəli deyildi onun, zirdəstdi cikkiltisindən cin hürkən, yanın basa-basa yeriyən, çəkisi 100 kq-dan yuxarı olan Xirdaxanımın əlində. Canı yanmış kişinin saqqalını çıxdan ələ keçirmişdi, ailədə dediyi söz qanundu. Darvazadan həyətə girər-girməz o, topa tutdu binevə mollanı:

-Evə gel, evə gel, bayaqdan səni gözleyirəm, harda itib-batıbsan, ay ölüvəy. Vallah-billah mən olmasam, indi hansısa dərədə qalmışdım. De görüm o hansı söz-söhbəti yayılıb kəndə? Pəh, pəh buna bax, 1-2 kitab oxuyub deyən guya Allahın düz bəndəsi, behişt əhli olacaq. Qabağında hürilər atılıb-düşəcək, asta ye, boğazında qalar.

Ərinin qabağına bir stəkan çay qoynadan sonra Xirdaxanım səsinin tonunu aşağı saldı. Başladı öyüd-nəsihətə:

-Kişi, sən bilirsən ki, başqa yerdə dolanışığımız yoxdu. 5-6 qoyunla 7 başlıq külfəti saxlamaq olar? Məscidə nə gəlirsə, biz ondan faydalanağız. Yادına salım ki, bizimkilərin əli yumuludu, nə getirərlər səni məllalıq elədiyin Allahın evinə? 2 kilo qənd, 2 çay, halva, pilov onu da özləri yeyib dağlışırlar. Amma məşəlilər, Allah önlərini qəni-qəni rehmət eləsin, əli dolu zənbillə gəlirlər. Bir də gördün atın belində bir çuval un, bugda. Qadınlar nəzir-niyazsız gəlməzərlə: jaket, kələğayı, yun corab, növbənəv parçalar. Imam Hüseyin qiyamətində ələmə təzə, ucu saçaklı şal bağlamışdı övladı olmayan bir gəlin. Apardım bazar, 40-a dedim, 35-ə satdım. Hə, bax indi özün götür-qoy elə, xeyrini-ziyani hesabla, vallah Meşəlide məscid olsa, vay bizim halımıza, elə bilirsən, səni aparacaqlar ora? Arxayı ol, ələvü qoy döşünə, başqa yerdən molla təpib getirəcəklər. Fikirləş, ağılnı işlət, pəllərini vur onların elə inidin. Sonra gec olar haa! Məsel var: sonrakı peşmanlılıq fayda vermez! Gecikdin-uduzdu! Gecikdin, sənin bugünkü həyatın əzəbələrə keçəcək.

Gecəni narahat yedi. Zəvzək-zəvzək danışsa da, tamamilə haqlıdır Xirdaxanım. Sözdən zərre qədər yalan, şərböhtən yoxdu onun. Qonşu kənd əldən çıxsa, kasıbılıq qisməti olmazmı? Və anidən, dəli şeytan, həmişə nifrat yağırdığı bu Allahın düşməni də köməyinə çatdı. Qulağına nələrisə piçildədi molların.

Sabahısı üz tutdu Meşəliyə. Yol uzuunu düşünə-düşüne necə hiyeliş-şer işlədəcəyini götür-qoy eləyə-eləyə xoş bir havada hansı ki, Günəş üfüqən qalxa-qalxa sanki adamlara mündə xəbəri verirdi ki, tay yorğanızı başınıza çəkib xolurdadığınız yetər, oyanın, sizi gözləyir torpaq, əkin-biçin işləri. Çox sevindiyiniz, həsrətində olduğunuz yaz gelir. Elə bunu gün-sabahlıqdı ha!

Çatan kimi nə görə yaxşıdı: kəndin tərə arasında, hörmətli yerdə hər şey hazır: bünövrə üçün mişar daşı, dövrələmə

ciy kərpic qalaqları, qum, çinqıl sement və kəndin kişiləri-qabaqda yaşlılar onlardan aralı cavanlar və hətta uşaqlar. Əvvəlcə kamalı-ədəblə ehtiram göstərdi, salam verdi sonra başladı yüngülvari giriş səhbətinə: İbrahim Peyğəmbərin məscid inşa etməsi, Həccdəki qara daş əhvalatı və bu kimi möcüzələr və sonra geldi metləb üstüne:

-Birincisi, məscid gərək üzü qibləyə olsun. İndi mən qiblənaməni tuturam, hardan desəm, ordan balaca, yonulmuş ağac parçası basdırın, ipi dolayın ona, sonra elə o yerdən torpağı iki təpkəc qazarsız və bünövrə daşını qoyarsınız!

Cavanlar əlli-ayaqlı tərəpendilər və bu işi çox tez gördülər. Molla bir az Muxtar kişiyyə yavşıq gəlib dedi:

-Qoy cahil-cuhul, uşaqlar dağılıb getsinlər. Fikrim belə ki, deyəcəyim söz o beyni hələ qan olanlar üçün caiz deyil, ikinci şərt bir az çətin, qəliz məsələdi. Yeni söz belədi, pauza verdi, hamının diqqətini özünə cəlb etdi və hiyeliş-şerini işe saldı, gərək bünövrə daşını qoyan qardaşımız ömründə ata, eşşəyə arxadan yaxın düşən olmasın. Bildiz də hara işarə verdim. Mollaya zillənən baxışlar dondu, sanki arxaya çekildilər. Və belə vaqıəni xəyalına gətirməyən Muxtar kişinin rəngi dəyişdi, udqundu, hiss olundu ki, o yaman yerdə axşamlayıb. Bu nə şərtdi, necə yeni daşı qoyan ömrü boyu ata, eşşəyə arxadan yaxın düşən olmasın. Doğrudan kitab-dəftərdə belə yazılib?

Molla baltanı kötüyə vurdur: cavanlıqda o dediyim əməl sahibi o vücudunu qanını iliyini murdarlayan şəxs yüz yol, min yol qüsli versə belə, xeyri yoxdu, bunun üçün bünövrə daşını ona qoydurmaq başlanğıcdan Allah evinin paklığına, müqəddəsliyinə kölgə salmaq deməkdi. Sonra təşəxxüsle, ədayla silkələndi, yaşılı əbasının belbaşısını açıb, yenidən bağladı, lal sükütu onunla həmyaş olan Mirzəxan pozdu:

-Bəlkə o daşı elə sən özün qoyasan, hə?

-Molla dolaşdı, ona görə dolaşdı ki, cavanlıq dostunu yaxşı tanır. 16-17 yaşlarında neçə dəfə Mirzənin ağ eşşəyini hoş-hoş eləyə-eləyə dağın o tərəfinə, Sərdar dərəsinə apararaq bir-birilərinə mədətçi olmuşdular.

Gözləmirdi o sözləri, ona görə çəpçəp baxdı cavaniq dostuna, geriye döndü və iti addimlarla üz qoydu Çiçəkləyə.

Cəm oldular ağısaqqalın yan-yörəsinə, hamının baxışından bu sual oxunurdu: neyleyək bəs indi? Məscidi tikək, yoxsa? Molla nə eclaf adam imiş ey! Bunun şərtinə bax!

Kimsə dedi:

-Mən ölü, siz diri o, öz məscidlərində əline gələn pulun, nəzir-niyazın azalacağından əndişələnir.

Ağısaqqalın fikri belə oldu:

-Kend içində molların şərti barədə heç nə danışmayı. Cahil-cuhul arasında indiki söz-söhbəti qətiyyən yayaq olmaz. Camaata çatdırığın ki, yuxarıdan razılıq alınmalıdır. Sabah üç nəfər gedəyin rayon mərkəzinə, Axundun yanına, görək o nə deyir.

Axund mir Qulam Molla Qasım düşüncəsində deyildi. II Cahan savaşında iştirak eləmişdi. Neçə ölkədə xristian, katolik yönlü ailələrin həyat tərzi, valideyn-övlad münasibətləri və s. kimi bizim məsələnlərin heç yatıb yuxusuna girməyən vaqıələrin canlı şahidi idi. Onlarda oğlan və qızların açıq-saçıqlığı, tez-tez əyləncəli yerkərə gedisiş-geliş, bir-biriləri ilə seks əlaqələri adı həyat gerçəkliyidir. Əger yetkinlik yaşına çatan qız eve oğlan gətirmirsə, bu, valideynləri əndişələndirir. Ələlxüs ana narahat olub, fikirləşir: görəsən mənim balamın eybi nədir ki, onunla görüşmək, əylənmək istəyən oğlan yan qaçıır. Təlaş keçirən ana hətta qızını xəstə bilib, onu həkim-psixiatrinin yanına aparır.

-Məsələnlərin şərt şərtləri var. Gənc oğlan və qız bir-biriləri ilə yolda, küçədə görüşüb söhbətə bilməz. Kinoaya getsələr, bu kənd-kəsəkdə sözsöhbətə səbəb olar. Ağzığöçəklər, ən çox qızların arxasında qeybet qırıb, şəbəde bəzəyər. Əksər kəndlərdə dördüncü sinfi qurtaran qızları məktəbe buraxırlar. Dağ kəndlərdə vücudunda şəhvanı hissələri oyanan, yetkinlik yaşına çatan 15-20 yaşlı cavanların ata, eşşəyə arxadan yaxın düşməsinin məscid tikintisinə nə dəxli var axı...

Axundun məsləhəti belə oldu:

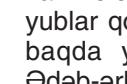
-Qəlbinizdə şək-şübə olmasın deyə gedərsiniz kolxoz bazarının qırğında Həzi var, əlini gedib-gələnə açıb dilənir, anadangəlmə gün işğına həsrətdi. Həmin koru apararsınız kəndə, qoy bünövrə daşını o qoysun.

Məşəlilər elə də etdilər.

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqil Abbas

Baş redaktor:

İradə Tunçay

8

ƏDALƏT •

15 may 2018-ci il

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65